

KOOR

Kehitysyhteistyötä, kulttuuria ja tiedotusta 1 / 2010 (16. vk no 1)

Diasporat ja kehitys -teemanumero

TUTKIMUSTA JA INNOVOINTIA TARVITAAN KEHITYSPOLITIIKASSAKIN

Ulkopoliittinen instituutti järjesti toukokuun alussa Helsingissä seminaarin, jossa julkistettiin sen ja Crisis Management Institute (CMI) –järjestön yhteistyön tuloksena syntynyt tutkija Louise Wiuff Moen raportti 'A Grounded Perspective on Capacities and Legitimacies'*.

Louise Wiuff Moen virkistää raikkaan sateen tavoin totuttuja ajatuskulkujamme normitetusta valtiosta ainoana oikeudenmukaisuuden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden takuumiehenä. Hän on jo vuosien ajan tutkinut hauraiden valtioiden tai hauraiden hallintojen sosiaalisiiin rakenteisiin sisältyviä kehitysmahdollisuuksia tavanomaisen uhkien ja puutteiden kartoittamisen asemesta.

Wiuff Moe muistuttaa, että hauraissakin asetelmissa voidaan identifioida ja hyödyntää olemassaolevia ja/tai piileviä voimavaroja luomaan paikallisia tai alueellisia ratkaisuja ajankohtaisiin tarpeisiin. Erityisesti kenttätöyssään itsenäiseksi julistautuneessa, mutta vielä valtiona tunnustamattomassa Somalimaassa hän näki uudenlaisen mallin perinteisten ja modernien hallintomuotojen yhteensovittamisesta kansalaisyhteiskunnan voimin.

Länsimaisen kehitysajattelun kulmakiviin kuuluu ongelmalähtöisyys ja toisaalta vakauden luominen tarvittaessa vaikka ulkoistetun demokraatiaprosessin kautta. Tällaiset lähtökohdat saattavat johtaa keinotekoiseen rauhan- ja sovitteluprosessiin, missä valtaanpässeet tietoisesti pyrkivät jäljittelemään kansainvälisen yhteisön tai avunantajien toivomia ratkaisuja.

Vain elävä, joustokykyinen ja vuorovaikutteinen prosessi ruohonjuuri- tai paikallistason yhteisöjen kesken voi tuoda ratkaisevan sysäyksen olojen vakautumiselle ja tasapainoiselle yhteiskunnalliselle kehitykselle.

Louise Wiuff Moen raportti julkaistaan Ulkopoliittisen instituutin julkaisusarjassa touko-kesäkuun vaihteessa.

Kesäkuun alussa Helsingissä myös tarkastetaan somalialaissyntyisen tutkija Abdirashid Ismailin kansantaloustieteen alaan kuuluva väitöskirja 'Somali State Failure: Players, Incentives and Institutions'. Abdirashid Ismail on tutkinut taustatekijöitä itsenäisen Somalian valtion lyhyen historian epäonnistumiseen erityisesti instituutioiden näkökulmasta.

Ruotsin Lundissa puolestaan järjestetään kesäkuussa 9. Afrikan sarven alueen rauhankonferenssi**, joka tällä kertaa kutsuu tutkijoita ja toimijoita kautta maailman avoimeen mielipiteenvaihtoon Somaliasta.

Maija Kajava

* www.upi-fiia.fi, www.cmi.fi, www.formin.fi ** www.sirclund.se

KOOR 1-2010

Tutkimusta ja innovointia, 2
Pääkirjoitus, 3
Diaspora kylvää rauhan siemeniä, 4
Somalinaisten panos lähtömaan kehitykseen, 7,
Ovatko Suomen somalialaiset uhka Somaliassa, 9
Mogadishun yliopiston rehtori uskoo diasporaan, 10
Somaliassa synnyttään turvallisesti sodan keskellä, 12
Runoja, artikkeleita Abdi-Noor, 14
Somalia - lessons learnt and ways ahead, 16
Etiopian mateluvauhti ja nopeat hyppäykset, 18
Islam -kehityksen jarru vai moottori, 20
Vuosituhatjulistuksen tavoitteista, 22
Julkaisuja, 22
Mielipide - Ogaden, 24
Keskiviikko-klubin jatkoa, 26
Seminaari, 26
Somalian historiaa ja kulttuuria, 27
Suomi-Somalia seura, 27

Etukannen kuva Naima Mohamud Takakansi www.worldcomics.fi

KOOR (Kamelinkello)
Suomalainen somalilehti
www.koor.fi

Julkaisija Suomi-Somalia seura ry
PL 242, 00121 Helsinki
Sähköposti info@koor.fi,
suomi-somalia.seura@pp.inet.fi

Vastaava päätoimittaja
Veera Jansa
Taitto Maija Kajava

ISSN 1239-3169
Cosmoprint, Helsinki 2010

Julkaisun tuottamiseen on saatu ulkoasiainministeriön kansalaisjärjestöille suunnattua viestintätukea. Julkaisuss esitetyt näkemykset eivät välttämättä edusta ulkoministeriön virallista tai Suomi-Somalia seuran kantaa.

Somalian sisällissota on jatkunut jo ainakin kahdeksantoista vuotta, joidenkin arvioiden mukaan pidempäänkin. Silti maa jaksaa edelleen kiinnostaa mediaa. Yksi syy tähän on se tosiasia että Somalia on pitkittyneen humanitaarisen kriisinsä ansiosta yksi maailman surkeimmista maista.

Ehkä merkittävämpi syy on kuitenkin somalialainen diaspora. Esimerkiksi Helsingin Sanomat on viimeisen puolen vuoden aikana ollut ilahduttavan utelias Suomen somalivähemmistön suhteen. Keitä ovat nämä ihmiset, ja minkälainen on heidän entinen kotimaansa. Parhaimmillaan Helsingin Sanomat pystyy monipuolistamaan kuvaamme vähemmistöistä, joka on tärkeä osa tämän päivän Suomea, mutta josta tiedämme aivan liian vähän.

Tämän lehden pääteemana on diaspora ja kehitys. Osana suomalaista yhteiskuntaa Suomen somalit paitsi monipuolistavat maata myös antavat arvokkaan asiantuntijapanoksen Suomen tukemiin kehitysyhteistyöhankkeisiin. Suomen somalit toimivat niin somalivetoisten ruohonjuuritason järjestöjen kautta kuin myös osana isompia organisaatioita.

Yusuf M. Mubarak kirjoittaa Kanava ry:n tiloissa Helsingin Kalliossa pidetystä tilaisuudesta, jossa diasporalle puhui Mogadishun yliopiston karismaattinen rehtori Ali Sheik Ahmed. Yleisönä oli lähes yksinomaan Suomen somaleja ja johtuen ehkä siitä, että kieli oli somali. Kukaan ei ylläty jos kirjoitan, että Mogadishun yliopiston rehtori uskoo juuri koulutuksen olevan avain rauhaan ja kehitykseen. Mutta se sinnikkyys, jolla hän on ajanut koulutuksen asiaa Somaliassa

viimeiset kaksikymmentäkaksi vuotta ansaitsee nöyrän kumarruksen.

Diasporat vaikuttavat lähtömaissaan yksityisten rahalähetysten lisäksi kehitysyhteistyöprojektien ja rauhantyön kautta. Tavat ovat usein limittäisiä; tutkija Mulki Mölsä esimerkiksi näkee diasporavetoiset kehitysyhteistyöhankkeet sinänsä osana rauhan eteen tehtävää työtä. Diasporavetoisista hankkeista lehdessä esimerkkeinä ovat Mölsän mainitsema Sahed -yhdistyksen toiminta sekä Suomi-Somalia -seuran neuvolahanke.

Artikkeleista kaksi käsittelee diasporan radikalisoitumisen mahdollisuutta. Haastattelujen perusteella Ydin-lehden toimitussihteeri Janne Hukka esittää, että radikalisoituminen ei Suomen somalien keskuudessa ole todennäköistä. Samaan päätyy kirjoituksessaan aktivisti Mukhtar Abib. Toisenlaisen kannan esitti toukokuuisessa seminaarissa kansanedustaja Pekka Haavisto todetessaan, että kaikilla Somaliassa taistelevilla ryhmittymillä on jäseniä diasporassa, ja että radikalisoitumistakin tapahtuu. Mutta hänkään ei eritellyt tarkemmin. Ehkä me vain emme tiedä.

Huhtikuussa menetimme ystävämme Mikko Pantzarin, joka oli yksi Suomi-Somalia -seuran perustajajäsenistä. Viime vuosina hän toimi Suomi-Somalia -seuran ohella aktiivisesti useassa muussakin kansalaisjärjestössä. Työ jatkuu.

*Veera Jansa
Päätoimittaja*

Diaspora kylvää rauhan siemeniä

Janne Hukka

Somaliassa on sodittu yhtäjaksoisesti kohta 20 vuotta. Sodan jaloista paenneet Suomen somalialaiset ovat alkaneet nyt rakentaa synnyinmaansa tulevaisuutta uudesta kotimaastaan käsin, kirjoittaa Janne Hukka.

Somalia on maailman haurain valtio, joka ei ole ollut käytännössä olemassa 20 vuoteen. Vuonna 1991 alkaneen sisällissodan jäljiltä maa on hajonnut erilaisten sotilaallisten ryhmittymien ja klaanien palapeliksi.

Somalian pohjoisosassa sijaitseva Somalimaa on julistautunut itsenäiseksi valtioksi, mutta se ei ole saanut kansainvälistä tunnustusta. Sen naapurissa oleva Puntmaa on myös irtautunut omaksi poliittiseksi alueekseen.

Sodan tuloksena maassa on meneillään mittakaavaltaan valtava humanitäärinen kriisi. Satojatuhansia on kuollut nälkään, ja lapsikuolleisuus on yksi maailman korkeimmista.

Jopa puolet maan seitsemästä miljoonasta ihmisestä turvautuu ruoka-apuun. YK:n pakolaistoimiston arvioiden mukaan konflikti on tuottanut miljoonia sisäisiä pakolaisia.

Sisällissodan myötä alkoi myös somalialaisten laajamittainen diaspora, joka toi heistä monet Suomeen.

- Kun lähdin vuonna 1985 opiskelemaan Moskovaan, maassa oli kaikki hyvin. Sitten alkoi sisällissota, enkä voinut enää palata maahan. Tulin Suomeen, Aids-tukikeskuksessa työskentelevä **Batulo Essak** kertoo.

Ulkomailla asuvien somalialaisten määrää ei tiedetä tarkkaan. Arvioiden mukaan Norjassa ja Alankomaissa asuu lähes 20 000 somalialaista, Tanskassa

lähes 17 000. Suomessa somalialaisia on noin 12 000. Suurin somalialaisten yhteisö Euroopassa on Iso-Britanniassa, jossa asuu joidenkin arvioiden mukaan jopa 250 000 somalialaista.

Diaspora verkostuu ja kasvaa

Kaksikymmentä vuotta sisällissodan syttymisen jälkeen maan sisäinen turvallisuustilanne on äärimmäisen herkkä. Tästä huolimatta Suomessa on laajeneva kansalaisjärjestöjen kenttä, jolla on lukuisia hankkeita ympäri Somaliaa.

Suomessa on ainakin puolensataa erilaista somalialaisten perustamaa järjestöä. Niistä kaksikymmentäkolme on yhdistynyt tämän vuosituhannen aikana Suomen Somalia –verkostoksi, missä mukana ovat myös ”supisuomalaiset” järjestöt Solidaarisuus ja Lääkärin Sosiaalinen Vastuu. Verkosto toimii kattojärjestönä ja rakentaa Somaliassa tapahtuvan kehitysyhteistyön valmiuksia.

- Verkosto on muodostunut pikkuhiljaa, ja samalla sen visio on selkiytynyt. Yhteistä järjestöille on tarve tulla vahvemmaksi ja toimia yhdessä Somalian hyväksi. Tämä on tavallaan yhteisöllinen harjoitus, verkoston toiminnanjohtaja **Marja Tiilikainen** kertoo.

- Samalla isompi koko tuo lisää volyyymia toimintaan ja vaikuttavuutta kehitysyhteistyöhön, hän lisää.

Suomen ulkoministeriön hankerahoituksella toimii Somaliassa tänä vuonna kaksikymmentäseitsemän erilaista projektia, joiden kokonaisrahoitus on lähes kolme miljoonaa euroa. Järjestöt työskentelevät joka puolella Somaliaa aina turvallisuustilanteeltaan rauhallisemmasta Somalimaasta eteläisen Somalian epävakaille alueille.

Hankkeilla edesautetaan peruskoulutusta, tervey-

denhuoltoa, ruokaturvaa ja naisten asemaa. Suurimpiin projekteihin kuten Kirkon ulkomaanavun rauhanaloitteeseen on varattu lähes puoli miljoonaa euroa. Pienemmät, kuten Berri-Somal Kehityksen hunajanviljelyä kehittävä hanke, ovat mittakaavaltaan yli kymmenen kertaa vaatimatompia.

- Monet hankkeet keskittyvät tekijöiden kotiseuduille, ja ne rakentuvat paikallisten yhteisöjen ympärille. Tämä tekee hankkeiden yhteistyöverkostoista luotettavia, Tiilikainen toteaa.

Osittain tämän vuoksi julkisessa keskustelussa esitetyt ajatukset kehitysyhteistyön lakkauttamisesta Somaliaan sen kätteettomuuden vuoksi ovat Tiilikaisen mukaan perusteettomia.

Paikallisten omistajuus hankkeista vähentää väärinkäytösten riskiä ja turvallisuustilanteen salliessa kohdealueille tehdään säännöllisiä seurantamatkoja Suomesta.

Hankkeita arvioidaan samoin kriteerein ja raportein kuin muitakin ulkoministeriön hankkeita.

Oma kokemus avun pohjana

Monille Suomen somalialaisille alkusysäyksen kehitysyhteistyöhön on antanut vierailu kotimaassa. Batulo Essakille tähän johti ensimmäinen vierailu synnyinmaassaan 25 vuoteen, kun hän matkusti tapaamaan äitiään vuonna 2000.

- Kiinnitin huomiota siihen, että ihmisillä ei ollut mitään. Kaikki oli huonosti. Näin omakohtaisesti, miten paljon apua tarvitaan. Sitten palasin takaisin jo vuonna 2002, hankevalmistelumatkalle.

Tänä päivänä Essak koordinoi kuudetta vuotta jatkuvaa Suomi-Somalia -seuran synnytysklinikka ja neuvola -hanketta Somalian Afgoissa. Hän on koulutukseltaan kättilö ja seksuaaliterapeutti, ja näin terveydenhuoltoon liittyvien projektien toteuttaminen on hänelle luontevaa.

Hankkeen suomalaisena koordinaattorina Essak käyttää omaa ulkomailla opittua osaamistaan Somalian auttamiseksi.

Somaliaa hallitsee nimellisesti siirtymäkauden hallitus (TFG), jota tukee 8000 Afrikan unionin rauhanurvaajaa. Hallituksen todellisuudessa turvaama alue on kuitenkin hyvin rajallinen. Etenkin maan eteläosissa länsimaalaisten läsnäolo on käytännössä mahdotonta. Aluetta hallitsevan Afrikan Al-Qidaan liittoutuneen Al-Shabaab -liikkeen iskuissa on kuollut viimeisten vuosien aikana neljäkymmentäkaksi avuntuoja.

Pohjoismaiden suurten somalivähemmistöjen oma asiantuntijuus ja siirtomaahistorian puute antaa maille erinomaiset valmiudet edistää Somalian rauhanneuvotteluja.

Mahdollisuus tehdä töitä paikan päällä on tärkeää paikallisasiantuntijuuden hyödyntämiseksi.

Tällä hetkellä esimerkiksi Suomen ulkoministeriö ei lähetä edustajiaan Somaliaan lainkaan.

- Somalialaisille maassa vierailu ei ole niin vaikeaa kuin länsimaalaisille. Tästä huolimatta turvallisuustilannetta joudutaan arvioimaan jatkuvasti. Varsinkin vaalien aikaan myös vakaammat alueet kuten Somalimaa ovat jännittyneitä, Tiilikainen sanoo.

Turvallisuus ei silti ole auttajillekaan taattu. Esimerkiksi Suomi-Somalia -seuran tukeman klinikan paikallinen perustaja ja koordinaattori tapettiin kesällä 2009.

- Riskejä on suhteellisesti paljon enemmän juuri avun tuojilla. Mutta mitä muuta voi tehdä? Essak kysyy.

Diasporan osallistuminen konfliktiin?

Diasporan positiivisen vaikutuksen lisäksi joidenkin ulkomailla asuvien somalialaisten yhteisöjen keskuudessa on koettu myös radikalisoitumista. Hauras valtio on toiminut turvapaikkana kansainvälisestä terrorismista epäillyille henkilöille, ja se

on samalla vedetty mukaan osaksi Yhdysvaltojen terrorismin vastaista sotaa, jonka tuloksena sotilaalliset iskut maan sisällä ovat lisääntyneet.

Maassa arvioidaan olevan tällä hetkellä ulkomaiden kansalaisia noin 1200, mutta heidän lukumääränsä on kasvussa. Erityisesti Al-Shabaab -liike on liitetty kansainvälisestä terrorismista vastuussa olevaan Al-Qaidaan. Kyseessä ei kuitenkaan ole yhtenäinen liittouma vaan erilaisten pienryhmien taktisia yhteenliittymiä, jotka hajoavat ajoittain ja taistelevat toisiaan vastaan.

Tunnetuin yksittäinen tapaus diasporan osallistumisesta konfliitiin tapahtui vuonna 2007, kun kaksikymmentä yhdysvaltalaista somalialaista lensi Somaliaan koulutettavaksi. Yhdestä maahan lentäneistä, Shirwa Ahmedista, tuli ensimmäinen Yhdysvaltojen kansalainen, joka ryhtyi itsemurhapommittajaksi.

Vaikka nuorten radikalisoituminen tapahtuu pääosin kotimaissaan kuten Yhdysvalloissa, Suomen somalialaisten keskuudessa vastaavanlaista radikalisoitumista ei tunneta.

- Suomen somalialaisten islam ei yksinkertaisesti anna hyvää kasvualustaa radikalisoitumiselle, dokumenttiohjaaja Shukri Omar kertoi minulle tänä keväänä.

Rauhaan Pohjoismaiden voimin?

Asiantuntijoiden mukaan Somalian rauha on täysin mahdollinen lähitulevaisuudessa. Juuri tämän vuoksi kehitysyhteistyöprojektit ovat arvaamattoman tärkeitä. Pienelläkin mittakaavalla toimivat projektit ovat merkityksellisiä maalle, jonka lähtökohdat ovat olemattomat.

- Naiset ja lapset ovat kaikkein haavoittuneimmassa asemassa. Klinikamme kautta syntyy melkein tuhat lasta vuodessa. Mutta myös koulutuksella on erittäin tärkeä rooli, sillä sen antaminen etenkin kriittisten kasvuvuosien aikana antaa ihmiselle tulevaisuuden ja toivoa, Essak sanoo.

Tiilikainen näkee kehitysyhteistyöllä myös pitkäaikaisia vaikutuksia.

- Nämä ovat tulevan yhteiskunnan ituja ja alkuja. Maan tulevaisuutta rakennetaan nyt syntyvien verkostojen ja luottamuksen varaan, Tiilikainen sanoo.

Samaan aikaan rauhaan ei Essakin mukaan tule pyrkiä keinoilla millä hyvänsä.

- Mutta täytyy myös kysyä, minkälainen rauha maahan tulee. Sitä pitää miettiä tarkasti. Rauhan täytyy olla kaikkia tyydyttävää, ja tähän lasketaan mukaan myös Somalian rajanaapurit, hän pohtii.

Ulkopuolisilla onkin tärkeä rooli rauhan rakentamisessa. Muun muassa Kirkon ulkomaanavun erityisavustaja **Mahdi Abdi Abdile** on kutsunut erityisesti Pohjoismaita osallistumaan aktiivisemmin Somalian rauhanneuvotteluiden edistämiseen: Pohjoismaiden suurten somalivähemmistöjen oma asiantuntijuus ja siirtomaahistorian puute antaa niille tähän erinomaiset valmiudet.

Janne Hukka on Ydin -lehden toimitussihteeri

Diasporassa elävien somalinaisten panos lähtömaan kehitykseen

Mulki Mölsä

Somalinaisten yhteiskunnallinen rooli on viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana muuttunut merkittävästi. Tämä koskee sekä Somaliaan jääneitä että diasporassa eläviä naisia. Suurena syynä muutokseen on sota. Tässä artikkelissa käyn läpi tuota muutosta ja pohdin miten diasporassa elävät somalinaiset vaikuttavat kehitykseen Somaliassa.

Somalinaisten historiallinen rooli

Somalialainen yhteiskunta on perinteisesti patriarkaalinen. Miehet edustavat naisia ja koko perhettä päätöksenteossa. Tämän vanhan heimojärjestelmän mukaisesti naiset eivät ainkaan julkisesti voi osallistua päätöksentekoon, vaan vaikuttavat siihen ainoastaan kulisista käsin, miestensä ja poikiensa kautta. Tämä epädemokraattinen järjestelmä sulkee somalinaiset muodollisen päätöksenteon ulkopuolelle.

Naiset ovat Somaliassa historiallisesti olleet vähemmän koulutettuja kuin miehet. Britaninan, Ranskan ja Italian siirtomaavallan aikana naisten kouluttautuminen oli harvinaista kulttuurisista syistä. Siirtomaaherrat kouluttivat pääasiassa virkamiehiä hallinnoimaan kolonisoituja alueita emämaan haluamalla tavalla. Koulutus oli mahdollista lähinnä sisäoppilaitoksissa tai siirtomaaherrojen kotimaissa. Harvoja opettajiksi ja sairaanhoitajiksi kouluttautuneita naisia lukuunottamatta naisilla ei juuri ollut mahdollisuuksia käydä kouluja ja osallistua työelämään.

Samalla kuitenkin paimentolaisnaisten perinteinen rooli on ollut itsenäinen; he ovat hankineet toimeentulon itselleen ja lapsilleen, keränneet polttopuut, hoitaneet vuohia ja lampaita, sekä viljelleet maata. Heitä kunnioitetaan tuotannossa ja työvoimana, mikä tuonut paimentolaisnaisille jonkinasteista taloudellista itsenäisyyttä.

Sodan vaikutus naisten rooliin

Toisen maailmansodan jälkeen länsimaissa käytiin taistelua tasa-arvon puolesta. Myös Afrikassa sota voi toimia katalyyttinä naisten aseman muutokselle. Kun naiset huomaavat kykynsä hoitaa asioita voivat he kollektiivisesti nousta vaatimaan uudenlaista yhteiskunnallista asemaa, mikä puolestaan voi johtaa myös pysyvämpiluonteiseen naisten roolin muutokseen.

Vuonna 1988 alkanut sisällissota muutti naisten roolia Somaliassa radikaalisti. Miesten osallistuksessa taisteluihin naisista tuli usein perheen ainoita toimeentulon hankkijoita. Naisten täytyi täyttää nyt myös perheen johtajan rooli. Nykyään naiset ovat jopa toreilla myymässä tai tekevät pieniä palvelutehtäviä; ilman heidän aktiivista osallistumistaan elannon hankintaan kodin ulkopuolella Somalian tilanne olisi paljon nykyistä kauheampi.

Toisen maailmansodan aikana länsimaissa naisten rooli yhteiskunnassa muuttui merkittävästi miesten ollessa rintamalla. Miesten palattua naiset kuitenkin haluttiin palauttaa perinteiseen rooliinsa työelämän ulkopuolelle. Sodan vaikutus naisten rooliin on Afrikassa ollut vastaavanlainen. Naiset, jotka sodan aikana ovat voineet toimia jopa johtotason tehtävissä, mikä Afrikan sarven alueella on ollut yleistä varsinkin Eritreassa, ovat sodan loputtua jälleen menettäneet yhteiskunnallista merkitystään. Somaliassa, missä sota jatkuu, ei tällaista palauttavaa liikettä ole ehtinyt tapahtua.

Naiset diasporassa

Somalialaisten naisten roolia diasporassa on tutkittu paljon. Diasporassa somalinaiset sopeutuvat uusiin olosuhteisiin miehiä paremmin, sillä heillä on huomattavasti paremmat koulutusmahdollisuudet.

det Suomessa kuin lähtömaassaan. Myös lasten koulunkäynnin myötä syntyy kosketus suomalaiseen yhteiskuntaan.

Eläminen uudessa ympäristössä aiheuttaa uudenlaisia paineita pariskunnille ja koko perheelle. Uusien mahdollisuuksien takia diasporassa somalinaiset ovat usein itsenäisempiä kuin lähtömaassaan, mikä on lisännyt avioeroja ja yksinhuoltajuutta. Tämä ilmiö on noteerattu laajemmin maahanmuuton yhteydessä ajasta, kulttuurista ja uskonnosta riippumatta.

Diasporassa elävät somalinaiset työllistävät muita somaleita. Aiemmin maahan tulleet työllistävät köyhempiä pakolaisia ja opiskelijoita esimerkiksi siivoojina, lastenhoitajina ja kotiapulaisina. Myös yritysjohtajina somalit vaikuttavat suosivan omaan etniseen vähemmistöön kuuluvia ihmisiä. Samalla he, suoraan ja välillisesti, osallistuvat aktiivisesti lähtömaansa kehitykseen.

Rahalähetyksiä ja kehitysyhteistyötä

Miten diasporassa elävät naiset osallistuvat Somalian kehitykseen? Nähdäkseeni he osallistuvat pääosin kahdella osin keskenään limittäisellä tavalla; kehitysyhteistyöprojektien kautta sekä rahalähetyksillä.

Kehitysyhteistyöntekijöinä diasporassa elävät naiset osallistuvat sekä Somalimaassa että Puntmaassa merkittävästi Somalian jälleenrakentamiseen. Naisina he tukevat heille tärkeitä kehityksen alueita, erityisesti koulutusmahdollisuuksien lisäämistä. Opetustyö, koulujen perustaminen, ylläpito ja rahoittaminen ovat diasporan naisten keskeisimpiä saavutuksia. Puntmaassa, yhteistyössä Kanaan diakonian kanssa, diasporassa elävät naiset ovat aktiivisia paitsi koulutuksen, myös hallinnon kehittämisessä.

Somalian kehitysyhteistyössä kunnostautuneita aktiivisia diasporayhteisöjä löytyy varsinkin Kanaanista, Yhdysvalloista, Britanniasta ja Australiasta, missä naiset ovat perustaneet paljon kansalaisjärjestöjä. Mutta Suomessakin on monia diasporan naisten koordinoimia kehitysprojekteja, joista Suomi-Somalia -seuran neuvolahanke on vain yksi

esimerkki. Muun muassa Sahed ry (Somali Association of Healthcare and Education Development), on toiminut Somaliassa pitkään.

Sahed perustettiin alunperin jatkamaan 1980-luvulla alkanutta suomalais-somaliasta tuberkuloosiyhteistyötä, mikä keskeytyi sisällissodan takia. Toimintansa alussa Sahed oli ainoa suomalainen järjestö, jolla oli hanketoimintaa Keski-Somaliassa. YK oli sijoittanut alueen ”Unknown Zone”-kategoriaan, mikä tarkoitti käytännössä sitä, että kansainväliset järjestöt eivät voineet mennä alueelle. Sahed on onnistunut palauttamaan alueen maailmankartalle. Nykyään järjestö tukee entisistä laaja-alaisemmin terveydenhuollon ja opetuksen kehittämistä.

Rahaa diasporassa elävät naiset lähettävät sekä suorina rahalähetyksinä sukulaisilleen, että yleisempinä avustuslahjoituksina. Sukulaisille lähetettävän rahan yleisin käyttötarkoitus on lasten koulutus, joka on Somaliassa nykyisin lähes aina maksullista koulupukuineen ja kirjoineen. Diasporan somalinaiset ovat myös tunnettuja osallistumisestaan Somaliaan suuntautuvaan hätäapuun kuten selviytymiseen kuivuudesta, koleraepidemoista ja luonnonkatastrofeista, kuten tulvista.

Näillä teoilla on suoria tai epäsuoria positiivisia vaikutuksia Somalian kehitykseen. Naiset yleensä lahjoittavat aikaansa ja rahaansa rakentavasti, perusasioihin. He harvoin, ainakaan tietoisesti, osallistuvat sodankäynnin rahoittamiseen. Suora osallistuminen poliittisiin prosesseihin, mukaanlukien rauhanprosessit ja konfliktinratkaisuyritykset, sen sijaan on vähäistä. Tämä on paradoksaalista ottaen huomioon että naiset ja lapset ovat sotien suurimpia kärsijöitä.

Kirjoittaja on lääkäri, tutkija Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksella ja Sahed-järjestön kantavia voimia.

Ovatko Suomen somalialaiset uhka Somalialle?

Mukhtar Abib

Ennen kuin vastaamme otsikon kysymykseen on perusteltua pohtia syitä somalialaisten tulolle Suomeen.

Somalian valtio hajosi sisällissodan alkaessa Pohjois-Somaliassa 27.5.1988. Sota levisi muutamassa vuodessa Etelä-Somaliaan.

Suurin osa Suomessa asuvista somalialaisista on saapunut Suomeen 90-luvulla. Suomeen tullessaan enemmistö heistä oli nuoria miehiä, nuoria naisiaikin tai kokonaisia perheitä tuli jonkin verran.

Suomessa somalialaistaustaisten nuorten miesten tulo aiheutti kantaväestön keskuudessa risti-riitaisia tunteita. Kaduilla ihmiset kyselivät, miksi te olette täällä, ettekä taistele maanne puolesta. Tätä on joskus lähes mahdotonta selittää ihmisille. Somalian sisällissodassa tappaminen kohdistuu omiin maanmiehiin. Tätä moni Suomessa asuva somalialainen ei halunnut eikä halua tehdä.

Suomessa asuvien somalialaisten keskustelussa Somalia ja entisen kotimaan asiat ovat jatkuvasti esillä. Keskustelujen perusteella vaikuttaa siltä, että jokainen Suomessa asuva somalialainen avustaa Somaliaan jääneitä sukulaisiaan varsinkin aineellisesti. Olosuhteiden salliessa osa Suomessa asuvista somalialaisista myös vierailee entisessä kotimaassaan. Joskus he viipyvät pitkiäkin aikoja.

Voidaan siis todeta, että Somalia on läsnä monella eri tavalla Suomessa asuvien somalialaisten elämässä. Moni myös haaveilee paluusta entiseen kotimaahansa, mikäli poliittinen tilanne rauhoittuu. Moni Suomessa asuva somalialainen haluaa myös viedä Suomessa syntyneitä lapsiaan vierailuille Somaliaan, jotta lapsille tulisi tunneperäinen ja konkreettinen kosketus vanhempiensa kotimaahan.

Viime aikoina somaliyhteisön keskuudessa on herännyt keskustelua siitä, miten Suomessa asuvat somalialaiset voivat osallistua entisen kotimaansa jälleenrakentamiseen.

Osa somalialaisista on sitä mieltä, että heidän tulee avustaa ja tukea paitsi Suomessa asuvia vaikeassa elämäntilanteissa olevia somalialaisia myös ihmisiä entisessä kotimaassaan. Tätä varten on esimerkiksi perustettu pieniä yhdistyksiä, joiden kautta voidaan välittää myös uutta tietotaitoa Somaliaan. Ulkoministeriö on tukenut järjestöjen kehityshankkeita viime vuosina. Kun samaan aikaan aseelliset selkkaukset jatkuvat Somaliassa, on aika ajoin yhteisön keskuudessa herännyt mielenkiintoista ajatustenvaihtoa.

Vaikka monien Suomessa asuvien somalialaisten elämänhallinta on parantunut, monilla on edelleen sosiaalisia ja taloudellisia vaikeuksia. Vaikka kehitystä on tapahtunut, työttömyys somaliväestön keskuudessa on yhä huomattavasti yleisempää kuin kantaväestöllä ja suomen kielen osaaminen edelleen heikkoa. Myös suomalaisen yhteiskunnan tuntemus on vajavaista ja varsinkin vanhempien naisten koulutustaso on matala.

Tärkeintä kuitenkin on, että Suomessa asuvien somalialaisten koulutustaso kohenee koko ajan ja että Suomen somalialaiset osallistuvat Somalian jälleenrakentamiseen.

Näin ollen voidaan käsi sydämellä sanoa, että Suomen somalialaiset ovat Somalialle pikemminkin voimavara kuin uhka.

Kirjoittaja on sosiaalityön asiantuntija.

Mogadishun yliopiston rehtori Ali Sheikh Ahmed uskoo somalidiasporaan

Yusuf M. Mubarak

Mogadishun yliopiston rehtori tri Ali Sheikh Ahmed vieraili Suomessa tammikuussa 2010. Hän puhui Kanava nuorisoyrityksensä tiloissa Helsingin Kalliossa runsaslukuiselle, pääosin somalitaustaiselle yleisölle, Somalian tilanteesta ja yliopistojen toiminnasta Somaliassa.

Valtion ja kansalaisuuden käsitteet olleet hukassa itsenäistymisestä asti

Tri Alin tapa lähestyä Somalian kriisiä ja sisällissodan syitä oli mieleenpainuva. Kun yleensä sodan katsotaan alkaneen vuonna 1988 tai 1990, hänen mukaansa sota alkoi todellisuudessa jo vuonna 1977, Etiopian ja Somalian Ogadenin aluetta koskeneen konfliktin jälkiselvittelystä. Hän kuvaili Somaliasta maaksi, joka oli luisumassa klaanien, korruption ja rankaisemattomuuden valtakunnaksi.

Heti maan vuonna 1960 tapahtuneen itsenäistymisen jälkeen tehtiin isoja virheitä ja nuo virheet suurelta osin aiheuttivat nykyisen kriisin ja sodan. Tärkeimmäksi virheeksi hän sanoi, ettei silloin ymmärretty, että valtio on olemassa ihmisiä varten eivätkä ihmiset valtiota varten. Ei toisin sanoen ymmärretty, että todellisen vallan täytyy kuulua kansalle.

Somalialaiset eivät hänen mukaansa myöskään silloin ymmärtäneet, mitä merkitsee Somalia ja mitä kansalaisuus, mitä oikeuksia ja velvollisuuksia tähän liittyy. Hän viittasi somalialaiseen traditioon, joka perustui siirtomaakauden ja sitä ennen suurelta osin klaanien ja heimojen sovinnolla aikaansaatuihin sääntöihin.

Itsenäistymisen jälkeisessä Somaliassa ei ollut tilaa älymykselle

”Jos kouluja käymätön johtaa maata, se on kuin

sokea ohjaisi laivaa”, tri Ali sanoi. Hänen mukaansa älymyksellä ja klaanipäälliköillä ei vuonna 1960 tapahtuneen itsenäistymisen jälkeen ollut sijaa uudessa valtiossa. Maassa ei silloin ollut valtio- tai yhteiskuntatieteellistä näkemystä, vaan eri ammattialoille koulutettuja somalialaisia, jotka ottivat valtion vastuun ja jakoivat sen omien näkemystensä ja intressiensä mukaisesti.

Älymyksen, klaanipäälliköiden, tavallisen kansan ja valtion yhdistäminen yhdeksi instituutioksi, joka muodostaisi Somalian tasavallan, ei koskaan onnistunut, eikä tavallisille somalialaisille ole tämän vuoksi syntynyt aitoa kansallistunnetta.

Valtio oli kyllä olemassa, mutta virkamiehet käyttivät valtaa mielimäärin. Virastot olivat heidän kotejaan, ja valtion työpaikat jaettiin sukulaisille ja tuttaville.

Vuoden 1969 sotilasvallankaappaus ja sotilasjunta eivät tuoneet mukanaan mitään merkittäviä muutoksia suhteessa edelliseen, demokraattiseksi itseään kutsuneeseen hallintoon. Edelleenkin ei kouluissa opetettu, että olisi olemassa yksi Somalia, jonka kansalaisuus olisi kunnia-asia, tai että kaikki somalialaiset olisivat saman maan kansalaisia.

Alkuvuosinaan Siad Barren johtama sotilasjunta teki paljon armeijan vahvistamiseksi sekä koulujen ja teiden rakentamiseksi. Juntta myös käynnisti esimerkiksi lukutaitoa edistävän kampanjan (Bar-ama-baro).

Mutta keskittymällä liikaa vallassa pysymiseen ja oman edun tavoitteluun, junta epäonnistui kaatamaan perinteisen klaaneihin perustuvan syvälle juurtuneen yhteiskunnallisen ajattelun. Juuri klaanijako koitui vuonna 1990 sotilasjuntan kohtaloksi.

Rauhan ja keskinäisen kunnioituksen rakentaminen vaatii sinnikkyyttä

Tri Ali sanoi kärjistäen, että Somaliassa ei ole tuhoutunut vain tie, vaan myös lasten aivot. Jos lapsille pienestä asti opetetaan, että naapuri ei ole vihollinen, on maailma paljon parempi paikka. Kun naapureiden lapset tappelevat keskenään, kertoo se usein perheiden välisistä riidoista. Jos perheet ovat eri klaaneista, on riita jo vakavampi asia, vaikka kaikki olemme saman Somalian kansalaisia.

Kun maata vuodesta 1969 rautaisella kädellä hallinnut sotilasjunta luhistui, naapurit jotka olivat asuneet vierekkäin vuosikausia, alkoivat tappaa toisiaan ja ryöstää toinen toisensa omaisuutta. Vuoden 1990 jälkeen somalialaiset ovat ryöstäneet, rikkoneet ja polttaneet valtion omaisuutta, kaikkien yhteistä omaisuutta. Ja kaiken hävityksen äiti ja isä on ennen kaikkea tietämättömyys. Itsenäistymisestä lähtien ihmiset eivät ole ymmärtäneet, että koulut, virastot laitokset, sairaalat, ja pankit ovat yhteistä omaisuutta ja tarkoitettu yhteiseksi parhaaksi.

Tri Ali sanoi uskovansa, että vain opetuksen kautta voidaan muuttaa vääriä tapoja ja huonoja perinteitä. Opiskelijat vievät koteihinsa ajatusta yhteisestä maasta, valtiosta ja omaisuudesta ja sitä kautta osallistuvat rauhantyyöhön.

Pitkäjänteistä työtä koulutuksen kehittämiseksi Somaliassa

Mogadishun yliopiston rehtori on tehnyt Somalian eteen sellaista, mitä kohtaan voi tuntea vain syvää kunnioitusta. Tri Ali perheineen palasi Somaliaan Saudi-Arabiasta juuri ennen sisällissodan alkamista vuonna 1988, ja on asunut maassa siitä saakka.

Aluksi piti rakentaa lukiot. Kun lukioista alkoi valmistua nuoria joilla ei ollut mihin mennä, piti rakentaa yliopisto ja löydettiin siihen kaksikymmentä opettajaakin. Kun opiskelijat ryöstivät yliopiston puoli vuotta sen avaamisen jälkeen, olivat ovet kiinni vain kaksikymmentäyksi päivää, sitten jatkettiin. Kun yliopistoa yritettiin seuraavan kerran ryöstää,

olivat muut opiskelijat turvaamassa yhteistä omaisuutta. He olivat ymmärtäneet, että yhteisestä omaisuudesta pitää huolehtia. Nyt Mogadishun yliopisto on ollut toiminnassa pian viisitoista vuotta.

Diasporassa on toivoa

Tri Ali vetosi somalidiasporaan, jotta tämä yhdistäisi voimansa Somalian rauhanneuvottelujen tukemiseksi. Hän muistutti että diasporan täytyy integroitua hyvin kehittyneissä maissa missä meillä on mahdollisuuksia opiskella, työskennellä ja asua. Täytyy kunnioittaa uusien asuinmaiden lakeja ja kulttuuria, unohtamatta omaa identiteettiä ja omien oikeuksien puolesta puhumista. ”Jos te ette rakenna, Somalia ei rakennu”, hän sanoi.

Olin liikuttunut tavasta, millä tri Ali käsitteli kriisin syviä ulottuvuuksia. On jo opittu kantapään kautta, että klaanien tarinalla ei mennä pitkälle. Mikään yksittäinen klaani ei pysty hallitsemaan somalialaisia ja niinpä vain yhteistyö tarjoaa mahdollisuuden palauttaa kansakunnan arvovalta ja kansalais-tunne. Olen myös samaa mieltä siitä että meidän täytyy kouluttaa lapsemme, ja opettaa heitä olemaan hyviä kansalaisia huolimatta siitä asummeko Suomessa vai Somaliassa.

Tri Ali toivotti meidät tervetulleiksi takaisin Somaliaan presidenteiksi ja ministereiksi. Hän sanoi sen leikkimielisesti, mutta minä uskon, että diasporassa voi kehittyä juuri niitä piirteitä joita Somalia kipeästi kaipaa. Uskon, että diasporassa kasvavien nuorten elämässä klaanien merkitys on olematon, että rajojen sijaan he arvostavat yhteisöllisyyttä, omaa perhettä, ystäviä ja koulutusta. Jos he saavat mahdollisuuden palata rauhalliseen Somaliaan, uskon että he palvelevat kansaansa oikeudenmukaisemmin kuin edelliset sukupolvet.

Kirjoittaja on Suomi-Somalia -seuran puheenjohtaja

Somaliassa synnyttään turvallisesti keskelle sotaa

On vaikea tietää, mitä Suomen tukemalla Fin-Som-klinikalla Somaliassa tapahtuu, miltä siellä näyttää, mistä siellä keskustellaan ja mille siellä nauretaan. Klinikon työtä seurataan sähköpostitse – kun sähköä on – ja puhelimitse.

Afgoissa, kolmenkymmenen kilometrin päässä Mogadishusta on vuodesta 2005 saakka toiminut Suomen ulkoministeriön tukema ja Suomi-Somalia-seuran koordinoima synnytysklinikka.

Se tarjoaa osaltaan mahdollisuuksia siihen, ettei naisia kuolisi raskauteen ja synnytykseen liittyviin komplikaatioihin.

Työntekijät kertovat sodasta ja tilastoista

Klinikon työntekijät raportoivat sähköposteissaan klinikon tapahtumista. Vuonna 2009 klinikalla hoidettiin 957 synnytystä ja 3 409 neuvolakäyntiä. Nämä tiedetään, koska klinikon seinällä on tauluja, joille työntekijät kirjaavat tietoja synnytyksistä: tyttö vai poika, terve vai kipeä, montako kiloa painoi ja minkä ikäinen oli äiti.

Tauluja vertailemalla on voitu olettaa, että ensisynnyttäjät ovat vuonna 2009 pari vuotta vanhempia kuin muutama vuosi sitten. Klinikon työntekijät uskovat, että ehkäisyvalistuksella on ollut tähän vaikutusta.

Lapset syntyvät samalla kun ympärillä jatkuu sisällissota - jo kolmattakymmenettä vuotta.

Kuolema voi kohdata klinikallakin. Kesäkuussa 2009 klinikon johtaja **Abdiweli Mahamed Siad** murhattiin; yksi luoti päähän ja toinen sydämeen. Hän oli viimeisten kolmen vuoden aikana toinen

VMSSO:n (Volunteers for Medical Service and Development Organization) työntekijä, joka sai surmansa työtehtävissä.

Projektin toteuttamisesta vastaa käytännössä paikallinen yhteistyökumppanijärjestö VMSSO. Afgoin neuvolahankkeen suomalaisena koordinaattorina toimiva **Batulo Essak** on klinikon työntekijöihin päivittäin yhteydessä, mutta ei turvallisuustilanteen takia ole itse käynyt Afgoissa vuoden 2006 jälkeen.

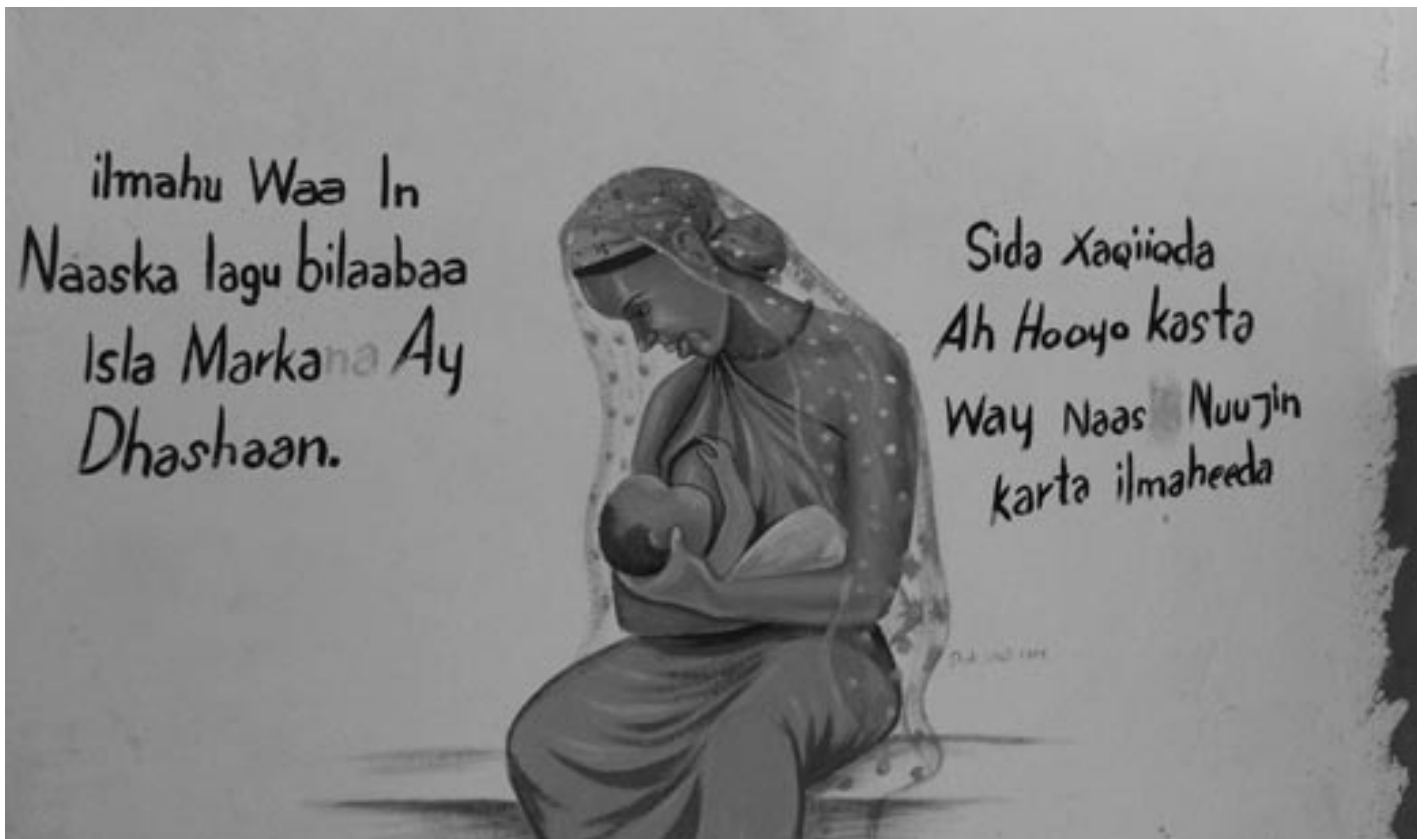
Työntekijöiden tapaaminen ja koulutus järjestyvät koordinoitimatkoilla rauhallisempaan Somaliamaan, missä Essak ja hanketta perustamassa ollut **Kirsi Mankila** kävivät viimeksi tämän vuoden toukokuussa. Sähköposteja vaihdetaan kun on sähköä, muutoin koordinointi tapahtuu puhelimitse.

Terveempiä ja todistetusti syntyneitä lapsia

Shabelle-joki jakaa Afgoin kaupungin kahteen osaan, joissa asuu yhteensä noin 40 000 ihmistä. Lisäksi kaupungin alueella asuu Mogadishun levottomuuksia pakenevia ihmisiä, joista tuhannet ovat odottaneet mahdollisuutta palata kotiin jo vuosia. Heidän tarkkaa määräänsä ei tiedä kukaan.

Suomen tukeman hankkeen avulla on vähennetty äitiys- ja imeväiskuolleisuutta Somalian Afgoissa. Kuva: Suomi-Somalia-seura

Raporteista voi lukea, kuinka hankkeen avulla on vähennetty äitiys- ja imeväiskuolleisuutta Afgoin alueella ja ehkäisty tavallisia lastensairauksia. Kyläkättilöitä ja terveystyöntekijöitä kouluttamalla

FinSom-klinikan seinille on maalattu kuvallisia viestejä. Kuva Johanna Sjöholm

on parannettu väestön yleistä terveydentilaa.

Työntekijät tekevät klinikan ympärillä olevassa pakolaisleirissä ja alueen kylissä valistustyötä ehkäisystä sekä tyttöjen ympärileikkauksen aiheuttamista vakavista terveysriskeistä.

Yhteistyössä muiden alueella toimivien järjestöjen kanssa he myös pitävät huolen, että kaikki alueella syntyvät lapset, nekin joiden synnytyksissä on avustanut perinteinen kyläkättilö, tulevat rekisteröidyiksi. Syntymätodistukset ovat tärkeitä varsinkin jos ja kun Somaliaan tulee rauha.

...ja se sota

Kun Afgoihin soittaa, sota tulee lähemmäs. Vuosi sitten, ainoan kerran kun itse puhuin klinikan työntekijöiden kanssa puhelimesta, Abdiweli Maxamed Siad kertoi, että aamupäivällä Moga-

dishussa taisteltiin, ja sen jälkeen oli hiljaisempaa, ja että Afgoihin oli tulossa paljon ihmisiä, ja pitäisi keksiä miten järjestää vettä ja katto.

Paria kuukautta myöhemmin Abdiweliä ei enää ollut.

On mahdotonta ymmärtää, miltä tuntuu elää Afgoissa. Siitä voi kuitenkin olla varma, että lapsia syntyy. Ja että sodittiin tai ei, työ klinikalla jatkuu.

Veera Jansa

Global.Finland.fi / Uutiset / 19.5.2010

www.koor.fi

My Dear Mother

*Source of love
Spring of joy
Beacon of Light
Rainbow of hope
My dear Mother*

*In love you conceived
In pain you laboured
In tears you suffered
In sweat you drowned
In joy you delivered
My dear Mother*

*With passion
You assuaged my tempers
Breast fed me to my fill
Buried me with kisses
And if I didn't fall asleep
You sang me Hubaaya Hubaaya*

*Without your mothering
Would have I felt human?
Would have I known peace?
Would I have tasted life?*

*Though you have passed away
I am still connected to you
Death can never separate us
Never can it break our bond
May your soul rest in peace*

Abdi-Noor Haji Mohamed

Women Are a Force to Produce

Though all women are at risk under such circumstances of war and displacement, I wish to highlight the situation of pregnant women with particular attention and interest as they are dangerously vulnerable.

They are the most risky group of all risky groups among the women groups. Taking into account the millions of pregnant women in Somalia who are either displaced or cut off in abandoned cities and towns we see that they constitute the most vulnerable groups in the entire women population in the country. Imagine the stress a pregnant woman can go through when her time draws closer and she has no where to go to deliver the baby or even to seek help before delivery such as medical check up or a tetanus shot usually administered to pregnant women.

Can the Somali doctors wherever they are and whoever they belong to, get together in a facebook and try to arrange something for those poor mothers who are swallowed in the depths of their fears as fate is pushing them to the edge of an impending disaster. Do they have that courage, concern and solidarity or they leave their mothers, sisters, wives and daughters in the mercy of AU and Al-Shabaab Rockets.

How helpless we are today! No somali can help one pregnant woman in her locality, no matter where in Somalia she lives. Those who can help have no access to her and those who have access to her have no resource.

And the worst thing is that the two cannot meet to coordinate efforts to save that pregnant woman because they are divided by tribe. That space is left open to be filled by a foreigner who can maneuver the way he wants and that foreigner could be a UN, NGO or donor organization watching from the ivory towers of Nairobi, Geneva and New York.

Our Dying Language

Or that foreigner could a fighter with links to Al-Qaeda funding the war machine of the Islamic insurgents. We Somalis are just onlookers who lack space within a space of their own as the country's political and humanitarian affairs are run by these two groups who ride the TFG and Alshabaab wagons. This is the fruits of TRIBE.

We are at the end of the Tribal road and as we can see there is no way through. Then why can't we come back before it is too late? Can we forget the past for the sake of saving our women. Can their pain unite us? If yes, please be assured that we can find a solution for TFG and its armed opposition. They are all politicised tribe and tribalized religion. We can easily tear them down like the house of a spider because we are united under the cause of saving Somalia by saving its women and children. We shall succeed because we are moved by the horror of a Somali pregnant woman bleeding to death under a tree from lack of services.

We will win because we will have all the support and back up of the Somali women. Women are strength to build. They are a force to produce. No one can ignore their role. Why can't they lead us in our struggle to re-liberate Somalia? Historically they have been the core of such movements and struggles because they belong to no clan. They are just Somali women. They are pure, not impure as we men are.

*Abdi-Noor Haji Mohamed
International Women's Day 2010
www.hiiraan.com*

*Both poetry samples are from Abdi-Noor's
collections at www.authorsden.com*

In Somalia Today

*There are hundreds of schools
Each one has its own curriculum
None of them reflects our needs
They were all borrowed from outside
Schools are run with foreign funds
Each donor has its own interests
Our mother tongue is rarely taught*

In Somalia Today

*Children do not know their country
They do not know their history either
They do not know their national anthem
They instead know other songs and cultures
They do not know our beloved heroes
They do not know what freedom means*

In Somalia Today

*Our education has no national goals
Divisions will ruin the new generation
Children of the same family go to different schools
They can't help each other in home assignment
Each one does not know what the other is reading
They are growing up in the same house
Yet they are living in different worlds
I worry much about our new generation.
I worry much about the looming disaster*

Abdi-Noor Haji Mohamed

Somalia - lessons learnt and ways ahead

Maija Kajava

Somalia's collapse in early 1990s had many root causes; none of them has been addressed properly in the course of the two past decades. The country was formed in 1960 through a voluntary union of British and Italian administered 'Somalilands', after which Siad Barre's reckless regimen led it towards chaos and anarchy. There were no state structures and no viable governmental institutions in place.

Other things lacking were the proper social, educational and economic infrastructure. No promises were given to engage the people in building a state capable of providing it's citizens and future generations with protection, basic services and livelihood.

The situation at the very tip of the Horn of Africa has always been challenging in terms of climate, environment and politics.

Years of armed conflict, the negligence of human rights as well as a lack of comprehensive developmental efforts by those appointed to govern, have left Somalia devastated and the people unable to withstand any disruptions in the fragile sphere of survival.

Since the 2002 Socio-economic survey produced by the UNDP and WB, there has been little robust data to assist in the planning or preparations for a normal constitutional electoral process for public authorities. Furthermore, information from the war-torn country reflected by the media is fragmented and twisted.

The sharing of the almost non-existing resources has been bitterly contested in the protracted civil war. Families, and especially young people have had no idea of what the future would withhold for them.

The well doing diaspora in the industrialized countries has adopted new transnational dimensions but has not brought tangible dividends other than money transfers for rebuilding and healing families, communities, regions and, at a final stage, the nation itself. Furthermore, remittances can play a role in perpetuating the violence and armed conflict on the ground.

The role of civil society in building peace in Somalia

Looking at the situation from a northern welfare state's perspective, Finland's experience and road to economic success has largely been based on equitable socio-economic arrangements. This has been the scheme in building socio-economic institutions aiming to manage the level of economic inequality, as well as promoting the participation of women in the labour market.

The Finnish experience of egalitarian and utilitarian development is supported by universal vote since early 20th century and a universal and lifelong educational system that goes back to the 19th century. There is also a national strategy for development by substantial funding of research, innovation and product development.

The civil war in **Somalia** caused an influx of asylum seekers also to Finland. Today, there are about 12.000 Somali language speakers, of whom about half are children and youth.

Since the year 2000 the Ministry for Foreign Affairs has been supporting the Finnish NGOs' development programs in Somalia (incl. Somaliland and Puntland) in addition to the financial support given to humanitarian work, refugee programs and UN funds such as the UNICEF and UNFPA. A network for cooperation, the Finnish Somalia Network, was established in 2004 in order to strengthen Finnish and Finnish-Somali NGOs capacity to empower the local civic organizations in Somalia. The budget the Ministry allocates for these NGOs adds up to 2,7 MEUR this year.

Finnish NGOs have a strong history in Somalia, especially in supporting the health sector (National Tuberculosis Control Programme) and the civil society preparedness (Somali Red Crescent Society). The present assistance follows the same lines – most of the support goes to health services, as well as the basic and vocational education, or civic organizations' activities aiming at sustainable livelihoods.

An important characteristic in the Finnish approach is combining the research and the practical, the knowledge and the knowhow, in efforts such as the multi-disciplinary and multi-centered Diasporas for Peace –project. To a certain degree also the advocacy work for peace and reconciliation of the Finn Church Aid in Somalia aims to engage the traditional and *religious* leadership into a comprehensive social and educational development.

The principles Finland emphasizes in the official development strategy (also within the EU context) are also applied to the local initiatives supported inside Somalia. Policy for development requires that the strategies and actions in all policy areas support the goals of poverty eradication and sustainable development. Finland also emphasizes in its development policy three cross-cutting themes, namely gender and social equality, rights of groups that are easily excluded and discriminated, and combating HIV/AIDS.

Taking into account the chaos and misery prevailing in large parts of Somalia, especially in areas affected by massive IDP movements or extreme climatic conditions, priority should be on relief work and the provision of people with at least temporary protection, shelter, food and elementary health services. While focussing on the immediate needs, the ultimate goal of building a self-reliant and prospering community with adequate educational, *social* and economic opportunities and egalitarian participation in local, regional, national and even international affairs must always be kept on the agenda.

Without stability, security, respect for human rights, and institutions recognizing the existing realities, concerns and opportunities alike, it will not be possible to create an environment conducive to social and economic development, no hope for NABAD IYO CAANO, and no hope for human dignity for Somalia.

How all actors can support positive developments for the future generations

Somalia is to be rescued from the vicious circle of utter poverty, clan rivalry, greedy warlords and profiteers, religious extremism, social injustice and the absence of a basic infrastructure.

Most of the efforts and contributions of the interna-

tional community have focused on supporting unrealistic institutions defined in the 2004 Charter. We must now admit, that these efforts have had no substantial avail for the people in dire need for protection and very basic level of human subsistence. There is a need for supporting development efforts from a bottom up perspective. It is only the very grassroots level that will be able to grant people with the much needed entitlements and elements to build up just and fair governance, rule of law and power and benefits sharing in their local neighborhood. This is a prerequisite for the same to take place in communities, municipalities, regions, and finally at national and international levels.

The civil society, yet at a very nuclear level, in Somalia has borne the brunt of the consequences of the inaction or the silence of the good people, as Dr. Martin Luther King Jr. once defined the true cause of much of the tragedies taking toll all over the world.

There is a need to mobilize all the human resources and skills available, and a strong political will in Somalia and abroad to enhance dialogue and joint action for peace and development.

Ultimately, there will also be a need to look back and analyze the sad road traveled, to deal with the disastrous system of impunity, and learn the lessons from the past to give the future generations a respected place on the world map which they deserve.

The paths Somaliland and its people have chosen ever since declaring independence in 1991, can give the international community guidance in the if not harmonic, however fruitful, interaction of modern and traditional governance and successful mediation in conflict resolution.

To summarize the above, there is a need to invest in the human resource development and to fully adhere to principles universally adopted such as the responsibility to protect (R2P) and the respect for human dignity at all levels of activities to mobilize the vast potential of the Somalis, in Somalia and in the diaspora.

The author is a free lance journalist and a long-term Somalia activist

Etiopian mateluvauhti ja nopeat hyppäykset

Sanna Vesikansa

Toukokuun 23. päivä järjestetään Etiopiassa parlamenttivaalit. Jännitän Etiopian vaaleja Helsingistä käsin – kuten viisi vuotta sitten.

Muutin perheeni kanssa Addis Abebaan heinäkuussa 2005 edellisten vaalien jälkeisessä myllerryksessä. Ennen muuttoamme yritin kuvitella tulevaa työtäni YK:n väestörahostossa (UNFPA) ja elämää afrikkalaisessa uudessa demokratiassa. Tiesin, että maan kristityt, joita on noin kaksi kolmasosaa väestöstä ja muslimit, ovat vuosisatoja eläneet rauhallista rinnakkaisoloa. Luin optimistisia raportteja television avoimista poliittisista väitteistä ja uusista sanomalehdistä, joita perustettiin yksi toisensa perään. Tajusin, ettei kansanvallan tie olisi helppo Afrikan köyhimpiin kuuluvassa maassa, jota on hallittu vuosisatoja keisarien ja sittemmin kommunistijohdon kovin ottein.

Kansanvallan osalta kuvitelmani menivät pahasti harhaan. Oppositio syytti maan hallitusta vaalivilpistä. Hallituksen mielestä syyppää kaaokseen oli oppositio, kaupallinen media ja ulkomailla asuvat etiopialaiset. Oppositiojohtajat ja monet toimittajat hiljennettiin vankiloissa. Me pääkaupungin hyväosaiset seurasimme sivusta, kun työkavereiden sukulaisia vietiin kuulusteltavaksi ja vankileireille.

Oikeaksi ei osoittautunut tietoni naisten asemasta ja terveysongelmista. Opin pian, että valtaosin ortodoksikristityssä pohjoisosassa tyttöjen elämää varjostivat lapsiavioliitot. Puolet Amharan alueen tytöistä on naimisissa ennen 15. ikävuotta.

Lisääntymisterveydessä positiivista kehitystä, luonnonvarat käymässä vähiin

Tänä vuonna tehdään poliittisen johdon lisäksi viisivuotispäivitys Etiopian terveystilanteeseen. Viiden vuoden välein tehtävä *Demographic and Health Survey* (DHS) yllätti vuoden 2005 tuloksillaan: 14 000 naiselle ja 6000 miehelle tehty haastattelututkimus kertoi, että HIV-positiivisia oli vähemmän kuin arvioitiin, kaupungeissa 6% aikuisväestöstä ja

maaseudulla alle 1% väestöstä. Osuus on alhainen moneen muuhun maahan verrattuna, mutta yleistyy kaupungistumisen myötä. Parempi tieverkko levittää sekä hyviä että huonoja asioita. Naisten riski saada HIV on kaksinkertainen miehiin verrattuna.

Toinen hyvä uutinen oli, että ehkäisyvälineiden käyttö oli lähes kaksinkertaistunut viidessä vuodessa, vaikka vain 15 % naisista käytti nykyaikaista ehkäisyä. Suosituin on hormonaalinen injektio. Naiset sanovat valitsevansa mieluummin piikin kuin pillerin, koska pistos olkavarressa parin kuukauden välein ei paljastu miehelle ja suvulle. Injektion suosioista on yksi valitettava seuraus: naimisissa olevien naisten HIV-tartunnat ovat yhä yleisempiä ja tartuttajana on tavallisimmin oma mies.

Etiopia on Afrikan toiseksi väkirikkain maa. Noin 80 miljoonan väestö kasvaa edelleen voimakkaasti. Nykyisellä kasvuvauhdilla maassa on 170 miljoonaa asukasta vuonna 2050. Metsät on jo nyt kaadettu melkein loppuun eikä Afrikan potentiaalsiin vilja-aittoihin lukeutuva Etiopia pysty elättämään väestöään, koska maatalouden menetelmät ovat vanhanaikaiset eikä lannoitteita ole.

Naisten ympärileikkaus on Etiopiassa edelleen vallitseva käytäntö

YK:n väestörahoston työsarkaa on naisten oikeuksien, HIV:n ennaltaehkäisyn ja seksuaaliterveyden puolustaminen. Toisinaan oli vaikea iloita rohkaisevista terveysuutisista, kun toiset faktat musersivat alleen. Naisen riski kuolla synnytyksen aiheuttamiin komplikaatioihin on 1:27. Maan tytöistä ja naisista 74 % on kokenut sukupuolielinten silpomisen. Kristityt tytöt ympärileikataan vauvoina, muslimialueilla viimeistään murrosiässä. Sukupuolielinten silpominen on kielletty laissa 2005 ja sen hyväksyttävyyttä alkaa vähitellen horjua. Silti maaseudulla, missä asuu 85% väestöstä, edetään hitaasti. Tällä vauhdilla silpominen loppuu Etiopiassa arvioiden mukaan vasta vuonna 2080.

Duramen tyttöjen motto on nykyisin 'Olen kokonainen'. Kuva Sanna Vesikansa

Toisinaan ihmisten mieli voi muuttua nopeastikin. Työmatkalla Etelä-Etiopian Duramessa opin, että asennemuutos voi olla radikaalikin. Kembattan alueella koko paikallisyhteisö oli päättänyt lopettaa naisten ympärileikkaukset. Kaiken takana on Duramesta kotoisin oleva Bogalech Gebre, joka oli maailmalla opiskeltuaan ja työskennelttyään palannut kotikaupunkiinsa. Hänen henkilökohtainen karismansa auttoi yhteisöä hyväksymään ajatuksen naisten ympärileikkauksen vaarallisuudesta, mikä lopetti ympärileikkaukset tällä lähes miljoonan asukkaan alueella.

Vuoden 2010 vaalit

Kansainvälinen yhteisö seuraa tänä vuonna tarkasti Etiopian tapahtumia. EU lähettää maahan vaalitarkkailijoita, vaikka viisi vuotta sitten juuri EU:n tarkkailijat ja maan hallitus ajautuivat kiistelemään moneksi kuukaudeksi vaalien lopputuloksesta.

Meles Zenawin johtama Ethiopian People's Revolutionary Democratic Front -puolue on hallinnut maata 19 vuotta. Valta-asema näyttää tätä kirjoittaessa, kaksi viikkoa ennen vaaleja, varsin selvältä. Talouskasvu on ollut tasaista, kiinalaiset ovat korjanneet tieverkkoa uskomattomaan tahtiin eikä oppositio ole pystynyt horjuttamaan Melesin valtaa.

Olen ollut poissa Etiopiasta kolme vuotta. Voin laskea ajan helposti, sillä muutin takaisin Suomeen viimeisilläni raskaana. Vaalitulosta odotellessa nautin *injeraa* Helsingin Itäkeskukseen keväällä avatussa Suomen ensimmäisessä etiopialaisessa ravintolassa.

Kirjoittaja työskenteli YK:n väestörahaston UNFPA:n Etiopian maatoimistossa vuosina 2005–2006

Islam - kehityksen jarru vai moottori?

Islam on, kuten muutkin uskonnot, kehityksen kannalta kaksiteräinen miekka: se voi sekä edistää että estää kehitystä. Islamin vaikutus riippuu siitä, miten sitä halutaan käyttää, sanoo tutkija Abdalla Ali Duh Helsingin yliopistosta.

Tutkija Abdalla Ali Duh puhui islamin roolista kehityksessä Suomen Lähetysseuran viime viikolla järjestämässä uskonnon ja kehityksen suhdetta pohtivassa seminaarissa.

Duhin mukaan islamin pyhistä teksteistä saa hyvän kuvan siitä, mitä kehitys tarkoittaa islamin mukaan. Esimerkiksi Koraani ja hadithit (profeetta Muhammedin elämästä, sanoista ja teoista kertova perimätieto) kannustavat muslimeita kehittämään itseään niin taloudellisesti, sosiaalisesti kuin hengellisestikin.

Duh kertoi erään Itä-Afrikassa toimivan islamilaisen kansalaisjärjestön puheenjohtajan kuvailleen kehitystä seuraavasti: ”Tärkein tavoitteemme on auttaa köyhiä, tarvitsevia ja orpoja sekä tarjota opetusta nuorille muslimille. Meille kehitys ei ole vain taloudellista kasvua vaan myös hengellistä kehitystä. Saamme motivaatiomme Allahin opetuksista”.

Koraani kehottaa auttamaan tarvitsevia

Abdalla Ali Duhin mielestä islam voisi hyvinkin toimia kehitystä edistävänä, myönteisenä voimana. Kehityspolitiikan suunnittelijat ja toteuttajat voisivat käyttää hyväkseen islamin

pyhistä teksteistä löytyviä periaatteita köyhyyden vähentämiseen tähtäävissä hankkeissa muslimimaissa:

- Vuosittainen **zakat**, eli almuvero. Zakat on yksi islamin viidestä peruspilarista. Koraani korostaa, että jokaisen vauraan muslimin velvollisuus on antaa hyvän-
tekeväisyyteen 2,5 prosenttia omaisuutensa arvosta vuodessa.
- **Zakat al-Fitr**. Hadithien mukaan ramadan-paastokuukauden jälkeen köyhille annettavan Zakat al-Fitrin tavoitteena on kaventaa kuiltua rikkaiden ja köyhien välillä ja edistää vaurauden jakautumista yhteiskunnassa.
- **Waqf**, eli uskonnollinen säätiö, jota perustettaessa rakennus tai maa-alue säädetään hyväntekeväisyyskäyttöön, kuten sairaalaksi. Hadith-kirjallisuus kannustaa muslimeja lahjoittamaan erityisesti pysyvää omaisuutta, kuten maata tai rakennuksia.
- **Sadaqa**, eli vapaaehtoiset almut. Koraanissa on lukuisia säkeitä, jotka vaativat muslimeja olemaan anteliaita ja antamaan sadaqaa vähentääkseen köyhyyttä.

Olisiko mahdollista käyttää näitä islamin periaatteita aidon solidaarisuuden luomiseen ihmisten ja kansojen välillä? Voisiko nämä ottaa huomioon köyhyyden vähentämisstrategioissa? Duh kysyi seminaariyleisöltä.

Koraani pyhittää miesten ja naisten välisen epätasa-arvon

”Al-Qaidan ja muiden islamististen järjestöjen viime aikoina tekemien terrori-iskujen seurauk-

sena islamista on tullut lähes synonyymi konfliktille ja väkivallalle. Monet länsimaalaiset ajattelevat, että islam ei ole yhteensopiva kestävän kehityksen vaatimusten kanssa - demokratian, uskonnonvapauden, hyvän hallinnon, ihmisoi-keuksien ja maallisuuden kanssa”, Duh totesi.

Kriitikot sanovat, että joidenkin muslimien vanhoilliset uskomukset estävät kehityksen monissa tärkeissä asioissa kuten naisten oikeudet, lisääntymisterveys ja HIV/aids, perimys, sukupuoliroolit, avioliitto ja -ero, naisten liikkumisvapaus, pukeutumissäännöt ja naisten osallistuminen politiikkaan.

Islamini voidaan katsoa pyhittävän naisten ja miesten välisen epätasa-arvon, sillä Koraani muun muassa tuomitsee naisen arvoltaan puolitikkaaksi mieheksi.

Kehitysyhteistyöstä

Joitakin kansainvälisiä islamilaisia kansalaisjärjestöjä on syytetty kehitysyhteistyön politi-soimisesta ja sen käyttämisestä käännetyks-välineenä, toisia taas kehitysavun välittämisestä terroristijärjestöille.

Abdalla Ali Duhin mukaan islamilaiset kehitysyhteistyöjärjestöt kärsivät usein ammattitaidon puutteesta.

”Kristilliset kansalaisjärjestöt ovat usein koulute-tumpia ja ammattimaisempia.”

Islamilaisia kansalaisjärjestöjä on arvosteltu myös vastuullisuuden ja läpinäkyvyyden puut-teesta. Duhin mukaan monet islamilaiset järjestöt eivät katso olevansa tilivelvollisia toimistaan avun-antajille.

”Jos heiltä kysyy, mihin olette käyttäneet rahat, he saattavat vastata, että olen tilivelvollinen vain Allahille”, Duh kertoi.

Uskonnon roolia kehityksessä ei kannata sivuuttaa

Kritiikistä huolimatta Duh varoitti syyttämästä turhaan islamiuskoa ajattelusta, joka saattaa olla ennen kaikkea kulttuurista ja perinteistä kumpuavaa.

Esimerkiksi hän otti naisten aseman politiikassa.

”Kannattaa miettiä, kuinka paljon siinä on kulttuu-rin vaikutusta ja kuinka paljon islamin. Samoin voi miettiä, onko kehitysyhteistyön käyttäminen käännetyksvälineenä vain islamilaisten järjestöjen ongelma vai syyllistyvätkö muutkin uskonnolliset järjestöt siihen.”

Aiemmat kehitysteoriat jättivät yleisesti huo-miotta uskonnon ja olettivat, että se on jotain yksityiselämään kuuluvaa, joka estää sosiaalista, taloudellista ja poliittista kehitystä. Tästä ajattel-utavasta tulisi päästä eteenpäin ja tunnustaa uskonnon merkittävä rooli kehityksessä - olkoon se sitten myönteinen tai kielteinen.

Laura Rantanen

Global.Finland.fi / Uutiset / 26.4.2010

YK:n vuosituhatjulistuksen tavoitteet olisi taas aika palauttaa mieliin

Kuluneet kymmenen vuotta ovat menneet enemmän uusien ongelmien ympärillä käytyjen keskustelujen parissa kuin jo sovittujen tavoitteiden toteuttamisessa, kirjoittaa ulkoasiainneuvos Matti Kääriäinen Helsingin Sanomissa 14. toukokuuta 2010 julkaistussa mielipidekirjoituksessa.

Maailman maista kaksi kolmasosaa eli yli 130 luetaan kehitysmaiksi. Kaikkein köyhimmät, alle dollarilla henkeä kohden päivässä sinnittelevät miljardi ihmistä, asuvat 58 maassa, joiden yhteenlaskettu bruttokansantuote on sama kuin Chicagon talousalueen.

Satakunta kehitysmaata on tilanteessa, jossa mitään merkittävää olosuhteiden paranemista ei ole tapahtumassa, vaan elintasokuilu niiden ja rikkaan maailman välillä syvenee edelleen.

Liialliset erot maiden välisessä kehitysasteessa ovat johtaneet paitsi talouteen ja ympäristöön liittyviin häiriöihin ja ongelmiin myös globaalin turvallisuuden heikkenemiseen sekä tarpeettomaan inhimilliseen kärsimykseen.

Yhteinen päätös poistaa köyhyys

Kymmenen vuottasitten YK:n vuosituhatkokouksessa tehtiin yhteinen päätös poistaa maailmasta inhimillisen kärsimyksen kannalta suurin epäkohta eli äärimmäinen köyhyys. Tätä olotilaa on kuvattu myös maailman suurimmaksi ihmisoikeusloukkaukseksi. Vuonna 2000 maailman johtajat totesivat olevan kestäväntöntä, että yli miljardi kanssaihmistä elää äärimmäisessä köyhyydessä.

Tästä päätöksestä syntyivät vuosituhatavoitteet, joiden avulla äärimmäinen köyhyys on tarkoitus poistaa maailmastamme, välitavoitteena sen puo-

littaminen vuoteen 2015 mennessä.

Kahdeksasta tavoitteestaviimeinen, globaalin kumppanuuden tavoite, kuvaa keinot, joilla tähän päästäisiin. Samalla se laajentaa kehitysmaiden auttamisen perinteisestä kehitysyhteistyöstä laajemman kehityspolitiikan suuntaan: muun muassa kauppaan, rahoitusjärjestelmään, kehitysmaiden velkaan, tekniikan siirtoon, lääkkeiden saatavuuteen ja työllisyyteen.

Valitettavasti kuluneet kymmenen vuotta vuosituhatkokouksen jälkeen ovat menneet enemmän uusien ongelmien syntymisen ja niiden ympärillä käytyjen keskustelujen parissa kuin jo sovittujen tavoitteiden toteuttamisessa.

Syyskuun 2001 terrori-isku vei huomion

Vuosituhatavoitteiden kannalta ehkä suurin takaisku on ollut World Trade Centeriin kohdistunut terrori-isku, joka vei maailman huomion ja paljolti vuosituhatkokouksessa vallinneen sympatian köyhien kehitysmaiden asiasta "sotaan terroria vastaan".

On keskitytty pohtimaan kulttuurien ja uskontojen välisiä eroja ja yhteneväisyyksiä ja luomaan "kokonaisvaltaisia kriisinhallintajärjestelmiä". Ennen kaikkea on keskitytty muutamaan maahan kaikkien muiden kustannuksella. Ajatukseksi näyttää muodostuneen se, että maailman tulevaisuus ratkaistaan jossakin Afganistanissa.

Toinen suuri prosessi, joka on vähentänyt vuosituhatkokouksen tavoitteisiin kohdistuva huomiota, on ilmastokysymyksen nouseminen ykkösaiheeksi. Maapallon rajallisuuden ymmärtäminen, kestävätömät tuotanto- ja kulutustavat ja rikkaiden maiden kiistaton vastuu suurimpina päästöjen aiheuttajina ovat myös luoneet mielenkiintoisen uuden näkökul-

man "kehityksen" käsitteeseen.

Ilmastonmuutokseen liittyvä rahoitustarve on kehitysapubudjetteihin verrattuna moninkertainen, eikä sopua taakanjaosta ole löytynyt.

Kehittyvien talouksien, erityisesti Kiinan ja Intian merkityksen kasvun myötä olemme siirtyneet tilanteeseen, jossa kehityspoliittista agendaa eivät enää yksipuolisesti sanele rikkaat maat vaan entistä enemmän kehitysmaat. On välttämätöntä kyetä ymmärtämään kehitysmaita paremmin niiden omista lähtökohdista.

Vuosituhatjulistus palautettava mieliin

Syksyllä järjestettävä vuosituhatkokouksen 10-vuotisseurantokokous tarjoaa hyvän foorumin eri "kilpailevien" agendojen laittamiseen oikeaan järjestykseen ja vuosituhatjulistuksen mieliin palauttamiseen.

Kehitys, turvallisuus ja ihmisoikeudet on kyettävä näkemään yhden ja saman prosessin toisiinsa liittyvinä osina. Ellei näin tehdä, yllättäen eteen tulevien kriisien pirstaloitunut ja vain lyhytaikaisia ratkaisuja tuottava käsittelytapa jatkuu. Samoin menevät sekaisin niin kehitys-, turvallisuus-, kuin ilmastoagendatkin. Silloin ei maailman hyvinvointi eikä turvallisuus lisääny. Suurimmat häviäjät ovat maailman köyhimmät.

www.formin.fi / Artikkelit ja kolumnit / 18.5.2010

SOMALIAAN JA AFRIKAN SARVEEN LIITTYVIÄ UUSIA JULKAISUJA

Kansainväliset järjestöt

Human Rights Watch www.hrw.org

Harsh War, Harsh Peace. Abuses by al-Shabaab, the Transitional Federal Government, and AMISOM in Somalia, HRW report, April 2010

Amnesty International www.amnesty.org

Somalia: No end in sight: The ongoing suffering of Somalia's civilians, 25 March 2010

Somalia: International military and policing assistance should be reviewed, 21 January 2010

Interpeace www.interpeace.org

Whose peace is it anyway? Connecting Somali and international peacemaking, ACCORD International Review of peace initiatives, Issue 21, 2010 published in collaboration with Interpeace by Conciliation resources, ed. Mark Bradbury and Sally Healy

The Search for Peace, Somali programme: A synthesis report of the peace mapping study, 2008/2009, Interpeace with PDRC, Academy for Peace and Development, CRD
Faces of Peace, Annual Report 2008-2009

Somalia International Rehabilitation Centre (SIRC)

www.sirclund.se

Horn of Africa Conference reports 2002-2008; 2009 forthcoming

Suomalaiset viranomaiset ja järjestöt

Suomen ulkoministeriö

www.formin.fi & global.finland.fi

Ulkoministeriön vuosikertomus 2009

Vuosikertomus: Suomen kehitysyhteistyö 2009

Afrikka Suomen ulkopoliitikassa

Kansalaisjärjestöhankkeet 2010

Rauhanvälitys – Suomen suuntaviivoja

Kehitys ja turvallisuus Suomen kehityspoliitikassa

Kehitys – Utveckling (neljä numeroa vuodessa)

Kehitysyhteistyön palvelukeskus www.kepa.fi

Maailman kuvalehti (neljä numeroa vuodessa)

Muita raportteja

EVA Raportti Afrikan tähteä etsimässä, kirjoittanut Pekka Haavisto 26.4.2010 www.eva.fi

Suomen tulee kiinnittää huomiota ogadenilaisten ahdinkoon

Ogadenin kansa on vuosikymmeniä vaatinut itsemääräämisoikeutta, omaa hallintoa sekä ihmisoikeuksien kunnioittamista alueella. Tällä kirjoituksella haluan tarjota suomalaisille tietoa Ogadenista ja pitkäaikaisesta inhimillisestä kärsimyksestä alueella. Suomen Ogadenilaisten Yhdistyksen jäsenenä, ja Ogadenin tilannetta pitkään seuranneena, haluan ottaa kantaa siihen mitä Suomi voi tehdä Ogadenin auttamiseksi ja miksi Ogadenia ja sen asukkaita pitäisi auttaa. Toivon, että kirjoitukseni herättää keskustelua aiheesta, joka ansaitsisi kansainvälisen yhteisön väliintulon ihmisoikeustilanteen parantamiseksi.

Ogadenin historiasta ja yhteiskunnasta

Somalian, Etiopian, Djiboutin ja Kenian välisellä alueella sijaitsevan Ogadenin pinta-ala on noin 390.000 km² ja väkiluku nk. Etiopian Somali-osavaltion alueella arvioiden mukaan noin 4 miljoonaa. Kieleltään, uskonnoiltaan, historialtaan ja kulttuuriltaan alueen asukkaat ovat somaleja. Suurin osa saa elantonsa paimentolaisina ja maanviljelijöinä. Alue on yksi Afrikan ja koko maailman vähiten kehittyneistä. Arvioiden mukaan vain kymmenisen prosenttia alueen asukkaista osaa lukea ja kirjoittaa.

Siirtomaa-ajan jäädessä taakse Somalian tasavalta muodostettiin vuonna 1960 brittien ja italialaisten hallitsemien Somalimaiden itsenäistyessä ja liittyessä yhteen. Yksi tärkeä somalien asuttamista alueista, Ogaden, jäi Etiopian alaisuuteen.

Etiopian miehityksestä ja siihen liittyvistä epäkohdista johtuen alueella on ollut jatkuvasti itsenäisyyteen tähtääviä liikkeitä. Vuonna 1977 Ogadenissa oli sota, jossa alueen itsenäisyysliike WSLF (Western Somalia Liberation Front) Somalian hallituksen tuella valloitti suuren osan Ogadenin aluetta. Sodan jatkuessa Etiopia sai Venäjältä ja Kuubasta sotilasapua, minkä johdosta Etiopia sai vuoden 1978 lopulla alueen haltuunsa. Sota aiheutti laajamittaisen pakolaistulvan Afrikan sarven alueella yli 600.000 ihmisen paetessa Somalian puolelle.

Ogadenin ihmisoikeustilanne ei ole parantunut vuosikymmenten kuluessa

Ogadenissa demokratia, sananvapaus, ihmisoikeudet ovat vieraita käsitteitä. Etiopian armeijan sotilailla on itsenäistymisestä saakka ollut vapaat kädet päättää keinoista, joilla vaientaa toisinajattelijat. Siviilejä kidutetaan, raiskataan, tapetaan, vangitaan ja ryöstetään mielipiteidensä takia. Tilanne ei ole muuttunut edes sen jälkeen kun Mengistun hirmuaika päättyi Etiopiassa vuonna 1992. Maassa alettiin julistaa demokratiaa ja sananvapautta, mutta ne jäivät peläksi puheeksi.

Tänään Ogadenin tilannetta voi verrata Darfurin tilanteeseen. Etiopian hallitus ei piittaa alueesta. Siellä on liian vähän kouluja ja sairaaloita eikä siellä ole toimivaa oikeuslaitosta. Etiopian valtio ylläpitää terroria, sallii siviilien murhaamisen ja raiskaamisen suvereenien rajojensa sisällä.

Ogadenissa ei olisi nälänhätää, jos alueella olisi vastuullinen hallitus. Etiopian hallitus käyttää palveluiden rakentamisen sijasta asevarusteluun, tankkeihin ja sotalentokoneisiin.

Taisteluissa Etiopian ja ONLF välillä on kyse vapaudesta ja ihmisoikeuksista

Itsenäisyystaistelua etiopialaishallintoa vastaan käy ONLF (Ogaden National Liberation Front). Ogadenin taistelu vapaudesta ja ihmisoikeuksista ei ole konflikti Somalian ja Etiopian välillä, vaan kysymys on vallatulla alueella elävien ihmisten ja valtaajien välisestä taistelusta. Olisi sekä Etiopian että Ogadenin etu löytää kiistaan rauhanomainen ratkaisu. Mielestämme Ogadenin kansan kamppailu itsemääräämisoikeuden puolesta täytyy asettaa Afrikan sarven geopolitiikan edelle. Sen pitäisi olla laillinen kansainvälinen tavoite.

Tigren hallinto Etiopiassa haluaa johtaa harhaan kansainvälistä yhteisöä väittämällä, että kapinallinen

ONLF haluaa sotaa, ei rauhaa. Me korostamme, että ONLF on useaan otteeseen esittänyt halunsa neuvotella rauhasta, mutta Etiopia ei ole lähtenyt rauhan tielle vaan on lisännyt kapinallisten ja tavallisten ihmisten rankaisemista.

Kansainvälinen tuki Etiopian hallinnolle tarkoittaa osallistumista ihmisoikeusloukkauksiin ja murhiin Ogadenin alueella. Tukea Etiopian hallinto hyödyntää kolonialistisissa sotilastoimenpiteissään Ogadenissa, Oromassa ja Somaliassa, tarkoituksenaan vaientaa köyhien ja heikossa asemassa olevien ihmisten vaatimukset ihmisoikeuksista, turvallisesta elämästä ja tulevaisuudesta.

Suomen ogadenilaiset haluaisivat tehdä enemmän Ogadenin rauhan hyväksi

Suomen Ogadenilaisten Yhdistys perustettiin vuonna 1994. Jäseniä yhdistyksellä on noin kolmisen sataa, suurin osa Suomen kansalaisia. Yhdistyksellämme on myös aktiivinen nuorisoryhmä, joka järjestää seminaareja, tapahtumia ja keskustelufoorumeita. Viime vuonna ryhmä järjesti Helsingissä esityksiä ogadenilaisten nuorten tekemästä dokumenttielokuvasta Silent Cry, joka käsittelee Ogadenin tragediata.

Yhdistys ei ole toteuttanut Ogadenissa kehitysyhteistyöhankkeita. Tähän syynä on yksinomaan Etiopian hallinnon sota yhdistystoimintaa, kansalaisoikeuksia ja mediaa vastaan. Moni kansainvälinen ja paikallinen järjestö on vuosien 2005-2009 aikana pakotettu lähtemään Ogadenista kuten muualtakin Etiopiasta. Näin on peitelty Etiopian hallinnon sotaa omia kansalaisiaan vastaan. Alue on käytännössä ollut eristykseessä vuodesta 2006. Yhdistyksemme tavoitteena on tämän vuoden aikana voida käynnistää hanketoimintaa ogadenilaisten pakolaisten auttamiseksi Kenian ja Djiboutin pakolaisleireillä.

Diasporassa elävät ogadenilaiset toivovat rauhanomaista ratkaisua ja dialogia. Toivomme, että samalla tavalla kuin kansainvälinen yhteisö painosti Sudania sopimaan kapinallisten kanssa Darfurissa, kansainvälinen yhteisö kiinnittäisi enemmän huomiota myös Ogadenin tilanteeseen.

Kestävä rauha voidaan saavuttaa Ogadenissa, jos

sen kansalle annetaan oikeus päättää tulevaisuudestaan. Ogadenin kansa ja väestö haluavat rauhaa. He haluavat rakentaa oman yhteiskunnan. He haluavat demokratiaa, sananvapautta ja toivoa valoisaammasta tulevaisuudesta.

Ogadenin ongelman ratkaisemisessa ei ole ollut tähän mennessä mitään suurta kansainvälistä väliintuloa. Tähän pitäisi meidän mielestämme tulla muutos.

Suomen Ogadenilaisten Yhdistys toivoo Suomelta seuraavaa:

- 1) Suomen tulisi olla aktiivinen YK:ssa jotta alueelle lähetettäisiin tarkkailijoita ja jotta Etiopian hallitus asetettaisiin kansainvälisen oikeuden nojalla saattaa vastuuseen rikoksista ihmisyyttä vastaan
- 2) Osana kansainvälistä yhteisöä, Suomen tulisi varmistaa, että hätäaputarvikkeet, ruoka ja lääkkeet, joita lähetetään Etiopiaan Ogadenin alueelle ohjattaisiin perille humanitaaristen järjestöjen kautta eikä hallinnon kautta, joka on inhimillisen katastrofin takana.
- 3) Suomen tulisi painostaa Etiopian hallitusta poliittisesti, taloudellisesti ja moraalisesti, jotta se lopettaisi viattomien ihmisten pidätykset, kiduttamisen ja murhaamisen Ogadenin alueella.
- 4) Suomen tulisi osallistua rauhanomaisen ratkaisun etsimiseen Ogadenin ongelmassa, tarjota hätäapua sitä tarvitseville, ja kaikin tavoin pyrkiä varmistamaan että ihmisoikeustilanne alueella kohenee.

Yusuf M. Mubarak

Lisätietoa

Ogaden online – www.ogaden.com
Silent Cry - www.silentcry.co.uk
Human Rights Watch – www.hrw.org

Keskiviikko-klubi – ajatuksia toisen kauden päättyessä

Suomi-Somalia seuran aloitteesta syyskuussa 2009 aloittanut vapaamuotoinen, kerran kuukaudessa kokoontuva keskustelufoorumi on tulosta useiden en tahojen kehittämisideoista.

Somaliassa ja sen lähialueilla jatkuva inhimillinen hätä ja sen aikaansaama uusi muuttoliike ovat tuoneet maamme maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan median ja politiikan polttopisteeseen. Samaan aihepiiriin kietoutui kevään aikana myös mediassa käyty keskustelu suomalaisesta kehityspoliitikasta ja kansalaisjärjestön kehitystyöstä konfliktialueilla. Kevätkauden viimeisessä tapaamisessa tavoitteena on palata kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avustustoiminnan yhteensovittamiseen ja haastaa perinteisten linjausten ja kehityspoliittisten käytäntöjen toimivuus.

Suomi-Somalia seura perustettiin jo vuonna 1986 Somaliassa asiantuntijatehtävissä toimineiden kesken, mutta seuran toimenkuva on muuttunut sen jälkeen erityisesti turvapaikan tai oleskeluluvan saaneiden somalien liittyessä seuran. Vuodesta 2000 lähtien seuralla on ollut pienimuotoisia, ulkoministeriön tukemia kehityshankkeita Somalimaassa ja Somaliassa ja vuonna 2004 seura oli aloitteentekijänä Suomen Somalia-verkoston luomisessa.

Joulukuussa 1990 Helsingin Sanomien mielipidesivulla julkaistiin Suomi-Somalia seuran vetoamus 'Humanitäariapua Somaliaan!'. Syyskuussa 1991 HS julkaisi Turussa järjestetystä näyttelystä ja tiedotustilaisuudesta artikkelin, jonka lehti otsikoi: 'Ystävyyseuran johtaja: Somalia tuskin toipuu sisällissodasta vuosikymmeniin'. Valitettavasti viime vuosien tapahtumien perusteella on ehkä uudelleen päädyttävä samansuuntaiseen ennusteeseen.

Kansalaisyhteiskunnan ja erityisesti vähemmistöjen kanssa käytävä avoin konsultaatio valtakunnallisia politiikkoja ja ratkaisuja tehtäessä on maassamme vielä lähes lapsenkengissä. Helposti turvaudutaan jo koettuihin ratkaisuihin ja kuullaan niitä asiantuntijoita (useimmiten kantaväestön edustajia), joita on ennenkin totuttu kuulemaan. Lähestymistavan tulisi olla mieluummin omien voimavarojen kehittämistä ja jalostamista kannustava – tämä on ollut yksi Keskiviikko-klubin keskeisistä tausta-ajatuksista.

Paitsi kehityspoliitikkaa ja sen toteuttamiskeinoja Keskiviikko-klubin piirissä on pohdittu myös muita somaliyhteisön elämää rajoittavia tai rikastavia kehityskysymyksiä. Erityisen tärkeänä nähdään oman asiantuntijuuden nostaminen esiin myös somalin kieltä, somalikulutturia kuin maahanmuuttajien kotoutumisohjelmaa koskevissa asioissa.

Maija Kajava

Lisätietoja keskiviikkoklubi@gmail.com tai <http://keskiviikkoklubi.wordpress.com>

Diasporaseminaari

Helsingin yliopisto, Nordiska Afrikainsitutet ja Ulkoasiainministeriö järjestivät toukokuussa Helsingissä seminaarin otsikolla The African Diaspora in the Nordic Countries Today. Avauspuheenvuoron pitänyt Nordic Africa Institutetin tutkimusjohtaja Fantu Cheru korosti, että integraatiota ei tulisi nähdä diaspora ja kehitys –keskustelusta erillisenä aihealueena.

Instituutin tavoitteena on Pohjoismaisen tutkijaverkoston muodostaminen aihepiirin diasporat ja kehitys ympärille. Ehkä jo seuraavassa seminaarissa kuulemme alustavia johtopäätöksiä siitä, millaisia yhteyksiä yhteyksiä siirtolaisuuden, integraation ja kehityksen välillä vallitsee.

Päivi Pirkkalainen Jyväskylän Yliopistosta totesi esitelmässään, että Suomessa on yli sata rekisteröityä, pienehköä somalijärjestöä, jotka ovat usein tekevät työtä sekä suomalaisen yhteiskuntaan integroitumisen, eteen että toimivat kehitysyhteistyöhankkeissa. Rauhantyö merkitsee monille järjestöille puhumista radikalisoitumisen vaaroista nuorille, sekä syrjäytymisen ehkäisemiseen tähtäävää toimintaa.

Tilaisuudessa puhuivat myös kansanedustaja Pekka Haavisto afrikkalaisen diasporan rauhanrakennustyöstä, tutkija Mulki Mölsä ikääntyneiden somalien tilanteesta Suomessa, sekä tutkija Lisa Åkesson Ruotsin toisen polven kapverdeläisten suhteessa vanhempiensa entiseen kotimaahan.

Veera Jansa

SOMALIAN HISTORIAA JA KULTTUURIA

Avoin luentosarja Helsingin työväenopistossa syyskaudella 2010

Somalialaisia näkyy suomalaisessa katukuvassa yhä useammin ja monella on naapurinaan ja työtoverinaan somalialainen. Harva kuitenkaan tuntee Somalian historiaa ja kulttuuria tai islamin uskontoa.

Luentosarjassa jo pidempään Suomessa asuneet somalialaiset kertovat itse synnyinmaansa historiasta, sen poliittisesta järjestelmästä, uskonnosta, luonnosta ja tapakulttuurista.

Luentosarja toteutetaan yhteistyössä Suomi-Somalia –seuran kanssa. Luennot tiistaisin kello 18:30-20:00.

7.9. Somalialainen yhteiskunta ja sen rakenne

Yusuf M. Mubarak ja Asad M. Nuh

14.9. Somalian historiaa siirtomaa-ajalta 1960-luvulle

Yusuf M. Mubarak ja Asad M. Nuh

21.9. Somalian historia 1960-luvulta nykypäivään

Yusuf M. Mubarak ja Asad M. Nuh

28.9. Uskonto ja sen merkitys Somaliassa

Yusuf M. Mubarak ja Duh Abdalla

5.10. Somalian kulttuurin ja kielen historiaa

Yusuf M. Mubarak ja Liban Ali

19.10. Somalian luonto, luonnonvarat ja ilmasto

Yusuf M. Mubarak ja Asad M. Nuh

26.10. Naisen asema somalialaisessa yhteiskunnassa

Yusuf M. Mubarak, Mulki Mölsä ja Nasro Farah

2.11. Ruoka- ja tapakulttuuri Somaliassa

Yusuf M. Mubarak, Mulki Mölsä ja Nasro Farah

Helsingin kaupunki

Suomenkielinen työväenopisto

Opistotalo, Helsinginkatu 26, Helsinginsali, 4krs

www.hel.fi/tyovaenopisto

Suomi-Somalia seura ry

Vuonna 1986 perustettu kansalaisjärjestö
KEPA ry:n ja Kultti ry:n jäsen

Puheenjohtaja Yusuf M. Mubarak

Varapuheenjohtaja Eeva Matsuke

Sihteeri Maija Kajava

Tiedotus- ja kulttuuritoimintaa

- Somalia tiedotuslehti 1987-1994
- KOOR 1995-
- Videoelokuvia ja valokuvanäyttelyjä
- Somalinkielen opas ja sanasto, 1992
- Suomi-somali-suomi taskusanasto, 2009/2010

Kehitysyhteistyötä Somaliassa

- Neuvolatoiminnan tukeminen 2003-
- Tuberkuloosin hoito ja koulutus 2004-7

Yhteystiedot

- PL 242, 00121 Helsinki
- [suomi-somalia.seura @ pp.inet.fi](mailto:suomi-somalia.seura@pp.inet.fi)
- [info @ koor.fi](mailto:info@koor.fi)
- keräys- ja jäsenmaksutili Sampo Pankki
800017-744379

Somalin kieli ja kulttuuri Suomessa

Suomi-Somalia seuran tuottama Taskusanasto suomi-somali-suomi julkaistiin toukokuussa 2009 ja siitä on tehty toinen painos tammikuussa 2010.

Sanakirjahankkeen valmistumisaikataulu on edelleen epävarma. Lisätietoja www.koor.fi tai sähköpostitse somalianakirja@gmail.com.

Syyslukukaudella 2010 Helsingin työväenopiston ohjelmassa on avoin ja ainutlaatuinen luentosarja Somalian historiasta ja kulttuurista.

GUURKA DASDASAA

by: Mushtak Hassaa

Candlelight
25.6.07
Rivoli

Suomalaisen Shiffa-järjestön Nasib –naisten mediakoulutushankkeen puitteissa järjestettiin Hargeisassa, Somalimaassa syksyllä 2007 kurssi sarjakuvan käyttämisestä tiedonvälityksessä ja yhteisöllisessä viestinnässä. Interaktiivisen ja tuottoisan kurssin opettajana toimi opiskelija Warda Ahmed. Opetusaineistoja, somalinkielinen manuaali, sarjakuvatekniikasta ja sen käytöstä löytyy sivuilta www.worldcomics.fi.